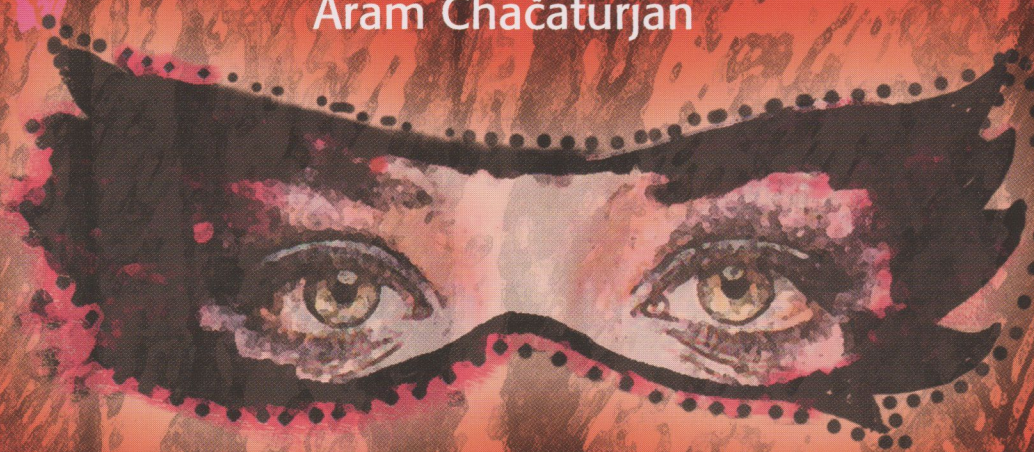

NDM

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
UVÁDÍ BALETNÍ VEČER V CHOREOGRAFII A REŽII JOZEFA SABOVČÍKA

Maškaráda

Aram Chačaturjan

Carmen

Georges Bizet – Rodion K. Ščedrin

Aram Chačaturjan

Maškaráda

Libreto na motivy divadelní hry M. J. Lermontova Jozef Sabovčík

Choreografie, režie, výběr hudby	Jozef Sabovčík j. h.
Výtvarník scény	Milan Ferenčík j. h.
Výtvarnice kostýmů	Eliška Zapletalová
Asistentka choreografa	Dana Muntágová
Korepetitorka baletu	Elena Podolchova

<i>Nina</i>	Olga Borisová-Pračíková Barbora Kaufmannová
-------------	--

<i>Arbenin</i>	Lukáš Lepold Rodion Zelenkov
----------------	---------------------------------

<i>Kníže</i>	Jaroslav Kopecký Jan Krejčíř Marek Svobodník
--------------	--

<i>Hraběnka</i>	Klára Dlouhá Jana Kopecká
-----------------	------------------------------

Spoluúčinkuje sbor baletu Národního divadla moravskoslezského

Premiéry 15. května 2004 v 19.00 hodin v Divadle Antonína Dvořáka
a 16. května 2004 v 17.00 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

Vedoucí provozně-technického útvaru – Stanislav Muntág, šéf výpravy – Alexander Babraj, vedoucí dekoračních dílen – Barbora Mácháčková, vedoucí krejčovny – Eliška Zapletalová, jevištní mistři – Jan Benek a Antonín Krajíček, mistr osvětlení – Radko Orenič, mistr zvuku – Bořivoj Wojnar, mistr vlásenkárny – Eva Celárková, mistr garderoby – Růžena Mauzerová, vedoucí rekvizit – Alexandra Václavíková

Evžen Arbenin, světoběžník, karbaník, člověk, který má už život téměř za sebou, se přijde podívat do hemy, v níž kdysi hrával. Potká tam knížete, jenž právě prohrál celé své jmění. Kníže se rozhodne zastřelit, ale Arbenin mu sebevraždu vymluví.

Arbenin Ne, kníže ne, pryč od karet –
já půjdu místo vás. Jste příliš mladý...
já jsem byl tenkrát mladší nežli vy,
nezkušený a neuvážlivý,
a někdo mě snad odvrátit z té cesty...
možná, že bych byl třeba nakonec...
Nu – podejte mi ruku, ať mám štěstí,
a ostatní už není vaše věc.

Opravdu má štěstí. Vyhraje a tak zachrání knížeti život. Vděčný kníže pozve Arbenina na ples, ale ten už se obdobných zábav nezúčastňuje. Rozloučí se a jde domů. Kníže tedy sám vyrazí na velký ples, na kterém se prezentuje téměř celá petěrburgská společnost.

Na dalším plese se Arbenin rozhodne uvést do společnosti svou krásnou mladou ženu, kterou nesmírně miluje.

Arbenin Našel jsem ženu pokornou a jemnou,
andělsky krásnou ve tváři –
jako obětní beránek šla se mnou,
když jsem ji vedl k oltáři...
A to, co bylo v duši podupáno,
procitlo z dávna do přítomnosti,
poznal jsem, že ji miluji, ach ano –
přiznám se – zachvěl jsem se úzkostí.

Manželé se připravují na ples a Nina se ozdobí náramky, které dostala od Arbenina.

Na plese je pro svůj půvab středem zájmu, je v jednom kole. Během valčíku jí, aniž si toho všimne, jeden náramek spadne. Její tanec s knížetem vyvolá v Arbeninovi obrovskou vlnu žárlivosti, protože se mu zdá, že Nina s knížetem flirtuje. Při dalším tanci Arbenin Ninu popadne a tančí s ní sám. Není to však tanec, Arbeninovou snahou je potupit Ninu před celou společností. Když zjistí, že Nina nemá náramek, žárlivost se ještě zvýší. Podezřívá ji, že náramek někomu věnovala na památku. Doma ji zasype výčitkami.

Nina Copak ses lekl... copak je, co... řekni?
Arbenin Já?... Nic, nic – kde máš druhý náramek?
Nina Je pryč
Arbenin Jak – pryč?
Nina Snad se mi nějak svlék
a ztratil se. Však nebyl nijak cenný,
stál dvacet rublů, víc ne, to nic není.
A nemrač se, já za to nemůžu.

Jeho žárlivost a uražená ješitnost vede k tomu, že Ninu otráví.

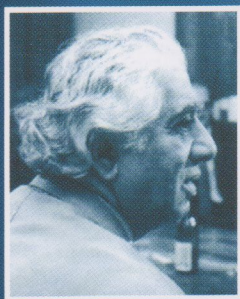
Arbenin Byl-li jsem tebou ale podveden
a s láskou, s láskou břál na srdci hada
do této chvíle, až po tento den...
jestli mě klameš a já správně tuším,
pak... Nino, Nino, já mám tvrdou duši,
tvrdší než kámen, ale jestliže
zaboří obněm, nic jí nezabrání,
kypí jak láva, škvaří se a vře,
rozlévá se a nezná slítování –
sám, bez zákona vykonám svou mstu
a bez jediné slzy, zcela chladně
rozervu pouto našich životů.

Umírající Ninu zanechá doma a odejde na ples. Tam si z něj dělají ostatní legraci a označují ho za paroháče. Najednou Arbenin uvidí na zemi ležet ztracený náramek. Zděšeně si uvědomí svůj omyl. Vrací se domů, ale je pozdě. Arbenin se Nině omlouvá, snaží se jí vysvětlit, že se mýlil. Jeho žena však umírá.

Arbenin To nebyl omyl, ne, to nebyl klam,
to není možné... Byla, byla vinna –
kdo může tvrdit, že to bylo jinak?
Má někdo důkazy? Ne nikdo. – Já je mám.
Když jí jsem neuvěřil, pak se táži:
Komu mám věřit? Komu? Jakým lžím,
kdo v celém světě se mi opováží
dokázat omyl?

Aram Chačaturjan

6. 6. 1903 – 1. 5. 1978

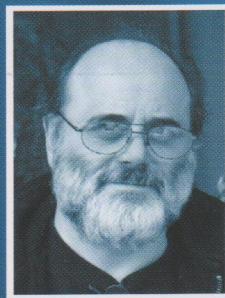

Skladatel, dirigent, od roku 1951 profesor skladby na moskevské konzervatoři. Rodák z Tbilisi byl po otci Armén, což výrazně ovlivnilo zabarvení jeho hudby. Psal symfonie, koncerty pro klavír, housle a violoncello, komorní hudbu, vokální a instrumentální skladby, scénickou a filmovou hudbu.

Nejznámější z jeho tvorby je asi Koncert D dur pro housle a orchestr, který svého času hráli i světoznámí houslisté David Oistrach a Leonid Kogan, Šavlový tanec z baletu Gajané a zejména balet Spartakus, který mu přinesl světovou proslulost. Maškarádu naopak jako balet nenapsal, v roce 1941 složil scénickou hudbu k inscenaci této Lermontovovy hry a o dva roky později ji upravil na symfonickou suitu. Suita je mezi choreografy velmi oblíbená, proto se opakovaně objevuje v repertoárech baletních souborů. Maškaráda, kterou uvidíte dnes, je však jiná. Jozef Sabovčík doplnil Chačaturjanovu Maškarádu o části skladeb z další autorovy tvorby a vytvořil tak téměř hodinový balet vycházející dějově z Lermontovova dramatu.

Milan Ferencík

* 2. 1. 1953

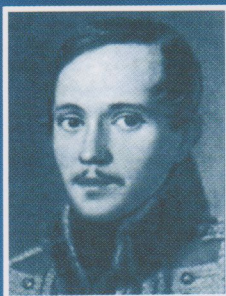

Slovenský scénograf, na bratislavské VŠMU žák Ladislava Vychodila. Začínal v Nitře, kde se během deseti let působení podílel na vytvoření zhruba třiceti inscenací režiséra Jozefa Bednárika. V následujících letech rozšířil své působení na televizi a film a vytvořil scény i pro řadu divadel zahraničních. Je na-

př. autorem scény k opeře Tosca pro japonskou uměleckou agenturu NASA či scény k opeřetě Hraběnka Marica (Curych). Často pracuje v Praze. V Národním divadle např. vytvořil scény pro Vaculíkovu a Bednárikovu inscenaci baletu Isadora Duncan, ve Státní opeře Praha spolupracoval s režisérem Zdeňkem Troškou na inscenaci Bizetovy Carmen. Samozřejmě nadále pracuje i na Slovensku. Ve Slovenském národním divadle vytvořil např. scény k baletní inscenaci Libora Vaculíka Dáma s kaméliemi, k Sabovčíkově inscenaci Spartaka a zhruba třiceti operám. Jeho scénografické návrhy jsou často prezentovány na různých evropských výstavách, za práci pro film získal několik mezinárodních ocenění. S Národním divadlem moravskoslezským poprvé spolupracoval na inscenaci baletu Anna Karenina choreografa a režiséra Jozefa Sabovčíka.

Michail Jurjevič Lermontov

15. 10. 1814 – 27. 7. 1841

Básník, prozaik, dramatik, klasik ruského romantismu, jeden z mimořádných talentů, o které literatura přišla kvůli zbytečnému souboji. Za svůj krátký život stihl studovat na šlechtickém ústavu, Moskevské univerzitě (odkud byl po dvou letech vyloučen) a škole gardových podpraporčíků v Sankt

Petěrburgu. Báseň o smrti milovaného básníka A. S. Puškina mu přinesla nejen slávu, ale také vyhnanství. Ale hlavně stihl od svých patnácti do sedmadvaceti let napsat díla, kterými ovlivnil další vývoj ruské poezie a prózy – Démona, Hrdinu naší doby, Píseň o kupci Kalašnikovi, Kavkazského zajatce, řadu básní a pět dramát, z nichž nejlepší je Maškaráda.

Eliška Zapletalová

* 10. 4. 1946

Absolventka Střední průmyslové školy textilní v Brně, oboru scénický kostým, začínala v reklamním oddělení Filmového studia Barrandov a Krátkého filmu Praha. Ač si nikdy nemyslela, že opustí Prahu, přijala místo vedoucí krejčovny a kostýmní výtvarnice v tehdejší Divadle Oldřicha Stibora v Olomouci.

V roce 1983 pak po nabídce scénografa Vladimíra Šrámka přešla do Ostravy, kde je rovněž vedoucí krejčovny. Jako kostýmní výtvarnice spolupracuje s divadly v Olomouci, Opavě, Liberci, Českých Budějovicích, Brně, letos ji čeká i práce v Praze. V Národním divadle moravskoslezském vytvořila kostýmy pro řadu inscenací všech čtyř souborů. Z posledních let připomeňme alespoň My Fair Lady, Čerta a Káču, Labutí jezero, Annu Kareninu, Toscu, Rusalku či Čardášovou princeznu.

Carmen

Georges Bizet – Rodion K. Šchedrin

Carmen

*Původní libreto podle novely Prospera Mériméa a operního libreta
Henriho Meilhaca a Ludovica Halévyho Albero Alonso
Úprava libreta Jozef Sabovčík*

Choreografie a režie	Jozef Sabovčík j. h.
Výtvarník scény	Milan Ferenčík j. h.
Výtvarnice kostýmů	Eliška Zapletalová
Asistentka choreografa	Dana Muntágová
Korepetitorka baletu	Elena Podolchova

<i>Carmen</i>	Tamara Černá Radka Slatinská
---------------	---------------------------------

<i>Don José</i>	Jan Kolda Jan Krejčíř
-----------------	--------------------------

<i>Escamillo</i>	Marek Svobodník Michal Štípa j. h. Matěj Urban j. h. Rodion Zelenkov
------------------	---

<i>Micaela</i>	Petra Kováčová Karin Ulrichová
----------------	-----------------------------------

<i>Manuela</i>	Jana Kopecká Nada Kvarčáková Alisa Nurahmedova
----------------	--

<i>Poručík Zuniga</i>	Slavomír Chmiel Roman Važík
-----------------------	--------------------------------

<i>Kartářka</i>	Milada Nováková Jana Tomsová
-----------------	---------------------------------

Spoluúčinkuje sbor baletu Národního divadla moravskoslezského

Premiéry 15. května 2004 v 19.00 hodin v Divadle Antonína Dvořáka
a 16. května 2004 v 17.00 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

Vedoucí provozně-technického útvaru – Stanislav Muntág, šéf výpravy – Alexander Babraj, vedoucí dekoračních dílen – Barbora Macháčová,
vedoucí krejčovny – Eliška Zapletalová, jevištní mistři – Jan Benek a Antonín Krajíček, mistr osvětlení – Radko Orenič, mistr zvuku – Bořivoj Wojnar,
mistr vlásenkárny – Eva Celárková, mistr garderoby – Růžena Mauerová, vedoucí rekvizit – Alexandra Václavíková

Děvčata vycházejí z továrny. Jsou mezi nimi i Carmen a Manuela. Kvůli těmto dvěma sokyním v lásce se děvčata rozdělí na dvě skupiny, mezi nimiž dojde k bádce. Temperamentní Carmen při ní zraní Manuelu nožem. Je za svůj čin zatčena a odvedena do vězení. Odvádí ji don José a jeho velitel.

Carmen, vědoma si svých ženských půvabů a předností, přemluví dona Josého, aby ji sundal pouta. Když vstoupí do věznic Joseho velitel, Carmen využije situace a uteče. José je svým velitelem na místě degradován a místo Carmen zavřen ve vězení. Tam za ním přijde dívka Micaela, která Josého velmi miluje.

Carmen se baví s cikány v krčmě. Je mezi nimi i kartářka, která Carmen vyloží karty a řekne jí, že brzy zemře. Když do krčmy vejde toreador Escamillo, vzbudí zájem všech přítomných dívek. Upřednostní však krásnou Carmen a s tou také odchází.

Escamilla čeká korida, proto se odchází připravit. Za Carmen přijde José, jež se do cikánky ve vězení vášnivě zamiloval. Vznikne mezi nimi hádka, kterou zhrzený José ukončí tím, že Carmen bodne.

Rodion Konstantinovič Ščedrin

*16. 12. 1932

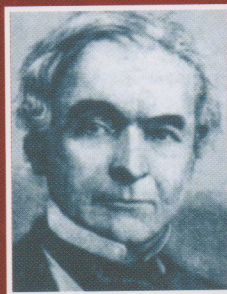

Absolvent moskevské konzervatoře, kde byl žákem J. Šaporina, vyrostl v rodině hudebního vědce. Studoval zároveň skladbu i klavír, a proto mohl sám interpretovat svůj absolventský klavírní koncert. Vedle řady orchestrálních děl je autorem oper Nejen láska a Mrtvé duše a baletů Koníček-hrbáček, Anna

Karenina, Racek, Dáma s psíčkem. Ke vzniku baletu Carmen jej inspirovala stejnojmenná Bizetova opera, jejíž hudební motivy využil ve své suitě. Balet měl premiéru 20. dubna 1967 ve Velkém divadle v Moskvě. Titulní roli vytvořila skladatelova manželka, světově proslulá primabalerína Maja Plisecká.

Prosper Mérimée

28. 9. 1803 – 23. 9. 1870

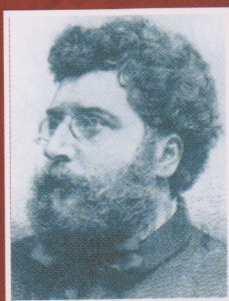

Francouzský prozaik a dramatik, přítel Stendhalův a chráněncem Napoleona III. Byl znalcem ruské literatury a prvním překladatelem Puškina a Gogola do francouzštiny a také advokátem a inspektorem historických památek. Psal mimo jiné realistické novely, do kterých vkládal romantické prvky – Kočár

nejsvětější svátosti, Etruská váza, Colomba, Carmen. Jeho novela o Carmen, údajně napsaná na základě skutečné události, o které slyšel během cesty po Španělsku, je však trochu jiná než libreto Bizetovy opery. Libretisté Ludovic Halévy a Henri Meilhac společně se skladatelem totiž využili i v novele naprosto okrajové postavy Micaely a Escamilla a udělali z nich protihrdce hlavních hrdinů.

Georges Bizet

25. 10. 1838 – 3. 6. 1875

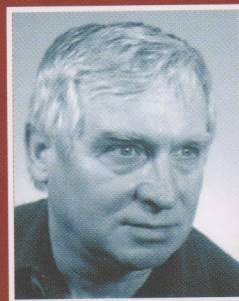

Francouzský skladatel, syn parukáře a žák a zeť J. F. Halévyho, studoval na pařížské konzervatoři, na Francouzské akademii v Římě a rok v Německu. Věnoval se především operě, i když neopomíjel ani orchestrální a klavírní skladby a písně. Při premiéře opery Carmen nic nenasvědčovalo tomu, že

půjde o autorovo nejslavnější dílo a v budoucnu o jednu z nejpopulárnějších oper vůbec. Premiérové publikum pařížské Komické opery nepřijalo zvukovou originalitu Bizetovy hudby, neobvyklost charakterů hlavních postav a ze všeho nejhůř neslo tragický konec příběhu. Velkolepého úspěchu díla na evropských jevištích a posléze i v Paříži se Georges Bizet nedožil.

Jozef Sabovčík

* 29. 12. 1933

Slovenský choreograf a režisér, docent Katedry taneční tvorby VŠMU v Bratislavě, bývalý umělecký šéf baletu Nové scény v Bratislavě a Slovenského národního divadla, v letech 1951 – 1978 sólista baletních souborů v Prešově, Bratislavě a Vídni. Po studiích baletní choreografie na VŠMU

(1961–1966) vytvořil vedle baletních i řadu choreografií k operním, operetním a muzikálovým inscenacím. Spolupracoval s divadly v Rotterdamu, Groningenu, Gdaňsku, Sofii, Košicích, Opavě, Olomouci a se Slovenskou, Českou a německou televizí. S baletním souborem Národního divadla moravskoslezského poprvé spolupracoval při inscenaci baletu R. K. Ščedriny Anna Karenina.

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě

Ředitel Mgr. Luděk Golat
Šéf baletu Mgr. Igor Vejsada

Texty a redakce Alena Míková
Ukázky z Lermontovovy Maškarády
jsou uvedeny v překladu Emanuela Frynty.

Fotografie archív
Grafická úprava Dalibor Andryšek
s použitím motivu plakátu Milana Ferenčíka

Tisk KARTIS

„Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní a literární agentura, Krátkého 1, Praha 9.”

Generální sponzor baletu

SEVEROMORAVSKÁ ENERGETIKA
SKUPINA ČEZ

Generální mediální partner

Realizováno za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.